

Barcelona 26 de setembre de 1924

L'Esquella de la Torratxa

Any XLVII Número 2377 15 cèntims — Atrassats 30

PERILL
ATENEU

EL BATLLE NOU

—Tingui, senyor batlle, aquí té aquesta escombra i aquesta regadora, i faci'ns netejar la ciutat que està molt bruta!

Carquinyolis Berenguer

CALDAS DE MONTBUY

“LA CONFIANZA” Confiteria i Pastisseria

Els Carquinyolis Berenguer es venen en totes les bones pastisseries de Catalunya

Resseguiu el món sencê,
companyies, monopolis,
i en lloc hi ha carquinyolis
com els de *Cân Berengué*.

Són fets exquisidament
i el que els tasti una vegada
durà sempre al pensament
aquella dolçor sagrada.

BICICLETES
Motos

Accesoris i Sports

SANROMA

Balmes, 62 - Teléfon 1445 A - BARCELONA

CASA ESTABLERTA EN 1890

Carme, 51, botiga
EL REGULADOR

Telèfon A 62

BARCELONA

HERNIATS (TRENCA TS)

Voleu curar-vos les hèrnies? Voleu evitar el seu desenrotllo? Voleu prevenir-vos dels seus perills? Voleu anar còmodes? Amb els braguers que fabrica l'especialista PERE SIMON obtindreu totes aquestes aventatges.

Hi ha braguers de 5, 10, 12, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45 i 50 pessetes un. Faixes higièniques per a evitar l'abort i dilatació del ventre. Braguers per a la curació radical de les criatures. Objectes de goma per a la higiene en general. Cotons i gasses per a la curació de ferides segons el Dr. LISTER

SU PESO aumentará rápidamente tomando

Arrenolecitina

Reconstituyente granulado

Vigoriza, da vida y bienestar

Venta en centros de específicos y farmacias

DEPOSITO: Conde del Asalto n.º 68, Farmacia

GRAN SALON DORÉ
DE LA

GRANJA ROYAL

Pelayo, 58

LLETERIA I PRODUCTES DERIVATS DE LA MATEIXA

Pasteleria de Nata : Nata en capsetes : Gelats de Nata

EL SALÓN DORÉ és el punt de reunió de la bona Societat. El gran THE de la tarda-Cafè, llet, pastes, sandwichs, kochtails

“Souper” a la sortida dels Teatres

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

La Mercè

La Mare de Déu de la Mercè s'ha convertit en una cosa tan barcelonina com les flors de la Rambla o els tortells del Forn de Sant Jaume. Els barcelonins, que són gent franca i senzilla, ja hi han agafat confiança. Per ells ja no és la Mare de Déu de la Mercè, sinó la Mercè, talment com si es tractés d'una veïneta bonica. Per nosaltres això no és irreverència ni defecte. El Sant no és una cosa que hagi d'inspirar por, sinó confiança. A un Sant és lo més natural que —tal com passa amb Sant Josep de la Muntanya— se li demani un marit, o que et toqui la rifa, o que et dongui un empleu d'aquells que només s'hi ha d'anar a cobrar. Com que aquests són els únics miracles pràctics i els que estan més a l'alcanc de la gent, quan es realitzen la gent agafa simpatia al Sant benefactor. El Sant es converteix en un amic, en un amic que té influència.

Barcelona sent una gran simpatia per la Verge de la Mercè, que és una Verge que ha pres carta de ciutadania i a la que, més d'un cop, has pensat trobar al tombar una cantonada.

La Verge de la Mercè no és, doncs, una Santa de compliments, sinó de confiança. Per això, una vegada, fa molts anys, la volgueren homenatjar els barcelonins tan desmesuradament, guarnint carrers i places, que es va sentir forastera, es va enfadar i va fer ploure.

Encara, cada any, fa ploure: una pluja, a vegades, daurada per un covard raig de sol. Però això, ara, no ho fa amb mala intenció, sinó per advertir-nos: «Sóc de confiança, petits! No estic per festes! Ni vosaltres hi esteu tampoc!»

KAP

Mar tardoral

Duc el setembre en el cor; penjorelles de fruita madura, vi, most, cançons granades esclatants de llum i em plau donar un passeig matinal per l'escullera. Es diumenge i sembla que totes les coses se'n donguin compte de que ho és. La llum matinal del diumenge sembla que sigui més fina.

He passat quasi tota la nit bromejant i bevent sentat en un bar vora del port; aquell bar típic de Barcelona on s'hi arreplega tota la bona gent noctàmbula. Cada copa que s'aixeca en aquest bar és la representació d'una passió o un vici i hi són tots els vicis i les passions representats.

Perquè sí, he begut una absenta. No n'havia begut mai i, francament, no li he trobat en lloc l'absència, sinó un gust amarg i picant que m'ha semblat molt poca-solta. La solta li trobo ara que ja sóc escullera enllà. Ara la mar tardoral amb la tènua clarícia del jorn que apunta, em sembla una absenta immensa. És un poc picada, i amarga i tot em sembla.

Una boiranada flonja que s'aixeca del mar, mar enllà, cap a llevant, pren un aspecte fantasmagòric. Són els braços de la mar que aixeca el sol com una hòstia sacrosanta. Es que la mar, el sacerdot diví que sap tots els misteris, també s'ha donat compte de que avui era diumenge i aixeca l'hòstia esplendent damunt del món i a la tarda se l'engolirà roja de sang del sacrifici.

Som tan bons amics la mar i jo que ara l'invitaria a fer una copa al «Xeringuito». Ella en justa correspondència m'explicaria tots els seus secrets i sé de cert que em diria que a la tardor té uns insomnis pesats que l'encaparren; unes ombres vagaroses que li passen pel damunt i es reflexen dins la seva mirada i de vegades li porten un cop de geni; i em diria com li plau estirar-se damunt dels sorrals perquè sent un cansanci de tardor i la llum balba li fa les trenes grises.

Jo, enamorat de la mar, me'n planyeria i li recomanaria calma; li diria, per a fer-la contenta, la gran sort que té de portar totes les joies de la nit que li resplendeixen a la galta, i la mar, amb un blexar d'onada, com qui mou l'espatlla, faria «Psé! com aquell!» amb un posat d'indiferència i perquè tingués més color tardoral, demanariem una altra absenta.

JOAN D'ALIÓ

Proses epigramàtiques

DE LA MELANGIA

Cel de posta tardoral. La melangia com una pluja agre-dolça cau del cel dins la copa del cor. Hi ha una llum esblaimada de posta en el fons de la melangia.

Aquest número ha passat per la prè-
via censura militar

Es com l'ombra vaga de la serra que es va allargaçant damunt del pla. Damunt del pla hi ha un home que llaura. La rella és el símbol de la dolor. Els bous pausats solquen la terra humida, que esclatarà les llevors fecundants.

Els bous estiren les banyes com dos intents de neugit; però els ulls, els seus dolços ulls, són plens de melangia.

DE LA PAU

Ara fa basarda el camp esblaimat sota d'un cel roig i amb un fons de muntanyes morades de boira i llum capvespral. Sembla que hi passi un vel de repòs profund que fa bategar les coses en el misteri fredolíc i basardós de tardor.

El fumerol d'una masia s'enfila amunt... amunt... com un desig estirat de besar la pau suprema de la posta rogenca damunt del camp que reposa profundament, pensant en futures anyades que les durà a la falda com infants enjogassats.

Es tan profunda la pau tardoral dels camps, que fa basarda.

DE LA MASOVERA

Es un terròs de sol i blat la masovera. El davantal de sarja li estreny la cintura i amb gràcia de gerra o de codony aspriu li parteix el cos com una carbassa vinera.

En la cavitat de la cintura apar que hi porti tot el repòs de la llar, i damunt la seva faç morena llu un manyoc de cabells com una garbera.

Es la gràcia humil i l'aspror de la terra que s'han fet imatge.

El sol d'estiu li ha madurat el fruit, i el seu cos té una faisó de cub on el vi sagrat d'un fill hi germina.

DE LA PADRINA

Vella, xacrada i caiguda, sembla aquella figuera escamarlada damunt dels rostolls. La rella del temps li ha solcat el front, però com la figuera del rostoll encara recorda la joventut quan donava amor beatífic. La figuera, però, encara fa fruit; un fruit que té dolçors de padrina com un amor ja colltort i pansit.

SALPER

La humilitat

La gent de teatre no acostuma a ésser humil, sinó tot el contrari. Són els més intel·ligents, els més rics, els més voluntariosos.

Nosaltres acabem de veure una prova d'humilitat en un home de teatre. I com que això no passa cada dia, ni cada any, ho volem comentar. Ho volem comentar per simpatia an aquest home i per lo estrany del cas.

La gent de teatre—des de l'empresari fins a l'últim dels coristes, fins al més inepte—és superba, orgullosa, vanitosa, pavera.

Quan s'inicia una temporada, s'acostuma a posar en

el cartell l'esqué de les estrenes, que són els mirallets amb els que l'empresari pensa caçar al públic:

ESTRENOS:

I aquí una llista d'obres de les que, en la majoria dels casos, no hi ha més que el títol. A vegades ni amb aquest esqué acudeix el públic.

Però l'empresari de «Novedades»—que no sabem qui és, però que deu ésser un viu, un home simpatíquíssim, o un graciós—se'n riu d'aquest esqué. I com que se'n riu, i és, ademés un home senzill i humil, posa en el cartell:

ESTRENOS:

Los que nos dejen y buenamente nos den.

I aquesta senzillesa, aquesta humilitat, valen tots els diners del món.

OBERTURA DE TEMPORADA

— Apa, nòles, que ja hi han castanyes com cada any!

DE COMPRES

—Vostè sempre de compres!
—Què vol fer-hi! I sempre protegit. Perquè ha de saber que compro
allà on no compra ningú.

:: GLOSSARI ::

LA MISÈRIA

Hi ha molta gent que creu que Barcelona és una ciutat rica. Fins s'ho creu la gent que hi viu. Però s'equivoquen, s'equivoquen els uns i els altres.

Què hi farem si el món és una mentida! Barcelona és pobra, pobra com totes les ciutats del món: Reus, París, Londres... Tant sols n'hi ha una de ciutat rica: Xauxa, però és una ciutat de conte de fades. Les altres, pobretes! es moren de misèria. Però és moren rient, que sempre és un consol.

Jo he sapigut que als voltants de Barcelona hi ha una crosta de barraques on viu la gent que no pot pagar cinquanta durus al mes per un pis imitació capsa de mistos. No es creguin, per això: aquesta gent de les barraques en paga vint! A Barcelona, senyors, ja no es pot viure ni en barraca!

Ningú ho diria que som pobres. Tenim automòbils, tramvies gairebé elèctrics, metropolità—si no el tenim ens molesta, que ve a ésser lo mateix—tenim *cabarets* en els que, amb un xic de bona voluntat, fins t'hi diverteixes, tenim grans hotels que, de tan grans, fins a vegades hi menges, tenim joieries que

semblen fetes expressos per a que les assaltin uns lladres de pel·lícula nordamericana—què també en tenim—tenim Bancs, més Bancs dels que podem tenir i fins dels que ens convenen.

I, malgrat tot això—que no es res més que fàçana, que paveria—som pobres.

Vés qui ho havia de dir!

XARAU

Només vull vi

Ni en el goig ni en el neguit
trobo jaç per poguer viure;
però sóc tan atrevit
que en el goig i en el neguit
sé riure.

No sé de res ni vull saber de res.
Veieu com riu aquella estrella?
M'ha vist alçar la copa i fruit un bes,
i ara riu perquè em sap brillant com ella.
No sé de res ni vull saber de res,
però potser sé més

que els que han nascut amb una estrella
i es creuen grans al món
i hi són per demés,
car aquests hi són només
perquè hi són.

I jo em ric d'ells
i ells pot-ser de mí;
tant se m'endóna,
car els llavis de clavells
i de carmi
són tant per ells
com per mí,
i amb un bes i un vas de vi,
la vida no s'abandona
així com així.
Bes i vi
són el meu cant diví.

Bec perquè sí
que és el més gran del beure
i ni el goig, ni la dolor, ni el destí
em pot fer creure,
perquè sóc més fort
que la mort
i que el goig i la dolor i el destí,
amb un got més de vi.

Oh, el vi sant,
la carícia més gran
que he trobat;
l'amic que m'aconsola amb excel·lència,
vi que em portes l'oblit i l'absència
del que he sofert i el que he gosat.

I ara, si goseu,
digueu-me embriac, gent embrutida
que estimeu
la mentida
i odieu la veritat,
i desprecieu-me a mí
que amb força atrevida
us dic la mentida
i la veritat
amb un got més de vi,
perquè em ric de la vida
i de la veritat i la mentida
i del destí
i no tinc amor ni en vull,
només vull vi,
que fa oblidar el sofrí.

SALVADOR PERARNAU

Extravagàncies

Les noves estrangeres ens donen, molt sovint, aquell tema d'extremada utilitat per arrodonir la conversa banal d'anar per casa. Anglaterra té una associació que vetlla per a desterrar del col·loqui interessant els mots sense transcendència o per fer bonic; aquí, ja sigui perquè res vetlla per res, o bé per a assimilar-nos a un llibre de missives amoroses, hem

ideat uns hospitalaris motllos de conversa ciutadana—on tot són imatges i mai idees—per a fer-ne ús en aquells estats d'ànima que hom no sap què dir i no vol fer el mussol. Amb uns tòpics polítics, el temps i el darrer crim, s'obté una conversa força vulgar: per a arrodonir-la, doncs, hi manca la novetat estrangera.

França és molt recomanable quan dóna la passió dins el misteri i en fa el llibre fulletinesc; el crim amb regust de vi fort i violències en té l'exclusiva un poble dormilega, i d'Anglaterra n'esperem la nota extravagant que sembla eixida del cervell d'un novel·lista malhumorat.

A nosaltres, ara, ens ha atret fugaçment un exemplar ben curiós d'aquesta extravagància anglesa. És evident que el concepte d'humanitat ens nega fer un breu comentari, amb tocs irònics, de la forma exterior de cert cas horripilant: el d'aquell botxí anglès que va penjar-se com un novici inexpert en coses de la mort violenta. Nosaltres, al parlar-ne, ho farem a passos llargs.

La nostra missió no és, tampoc, la de descobrir sobtadament el procés interior d'una fallida com aquesta. Figureu-vos, en arribar la nova del suïcidi, el joc de paraules eixint de la boca dels deixebles i mestres humoristes; un botxí sol ésser una cosa seriosa quan va atrafegat fent la seva feina, però si fuma o canta o és aficionat al *cine*, esdevé més ridícul que l'home panxacontent quan s'embriaga. Qualsevol cosa, al passar a ridiculitzada, hom ja pot fer-hi broma i també la ironia hi deu dir la seva. Poc en aquest cas hauria donat una novel·la per a fer por a la quitxalla.

Nosaltres no trobem recomanable el que deuen haver dit les revistes de crims o successos fent sentimentalisme poca-solta, per gent ximple que compra revistes de ximpleria. A quin badoc se li ha acudit empassar-se la vida d'un home amb lletres fetes de sang vermella com la color d'una cirera?

No dubto que acabareu dient que, tanmateix, Anglaterra és un país força interessant que penja un botxí per a fer somriure breus instants a tota la humanitat; altres pobles sols fan homes de l'acordió per a fer riure descaradament la mateixa humanitat que Anglaterra fa somriure amb unes extravagàncies.

FELIU DEDÉU

Dos peixets que Déu-n'hi-dó

En Pol a *La Veu de Catalunya* comenta un article d'en Cambó i fa un plany jeramiac perquè la premsa barcelonina no celebra els articles d'en Cambó com ell creu que es mereix.

Reflexioneu un poc, senyor Pol, i veureu que el poble no fa cas d'en Cambó per una raó molt senzilla i molt gran: En Cambó és un viu, massa viu; és un gran talent, però massa viu. No podem fer-ne cap cas perquè és un timoner que en temps de mala mar abandona la barca i viatja molt tranquilament com li sembla.

Ja pot anar fent articles, ja, el senyor Francisquet, que li anirem admirant el seu seny cada vegada i li tindrem un poc més de tírria.

I vos, Pol, podreu fer sants, però a Sans hi heu fet *tupinades*.

LA VENTADA

—Abans almenys el vent servia per a fer-nos ensenyar les cames! Però ara... Ara ja no té raó d'ésser, ja les ensenyem sempre!

LES ELEGANTS

—A mi el papà m'ha comprat un «Hispano».
—A mi un marit!

Eternitat

Porto un ànsia i un amor
dintre meu tan sense mida,
que voldria que incessant
fos el teu amor constant

com una ona indefinida
que eternament onejant
seguís el curs de la vida.

Sempre enllà, d'enllà d'enllà,
seguiria cels i terres,
copsant infinitament
l'amor de cada moment,
corrent mars, ribes i serres,
renovant-se eternament,
entremig de pau i guerres.

Per on l'onada passés
solcaria una esperança;
rastre d'argenta il·lusió
que perdent-se en l'horitzó,
deixaria una recança
i una dolça fruició,
i una vaga delectança...

I enllà sempre, sempre enllà,
planicera i somniosa
sense el desig d'una fi,
tombaria el seu destí
deu mil voltes delitosa
portant la jòia en son si
i a l'entorn de tota ...

I així fins finir el món
que l'onada esclataria,
i extenent-se en l'amplitud
del mar, en la solitud
suaument s'adormiria.
I en nova eterna quietud
sempre més perduraria
el record d'amor hagut
que pel cel s'esbargiria
palpitant de joventut.

FRANCESC ROSSETTI

TRÍPTIC MANSO

La temporada artística, malgrat els meus desitjos, encara no es pot inaugurar, per culpa de les apretades que va donant la calor; les *galeries* d'art segueixen tancades i barrades, esperant que la temperatura refresqui. Ens toca, doncs, pendre paciència i sometre'ns a la tirania dels elements.

No a tothom, però, li és grata la sumissió als agents externs; hi ha esperits donats a la revolta que ho atravessen tot per tal de sortir-se amb la seva, com ha fet l'Estevet Batlle, el qual, sense posar-se d'acord amb el temps, ha obert una exposició de pintures a la casa «Mesa y C.» del carrer de les Corts.

En Batlle s'ha volgut donar a conèixer com a pintor, i ha reunit varies obres originals, unes còpies de Museu i un grapat de tapissos copiats dels bons mestres.

No sabíem que en Batlle, teòric de professió, tingués tanta pràctica com la que demostra amb la fidel reproducció de les belles pintures impressionistes del malaguanyat Ricard Urgell i el retrat de la cosina d'en Zuloaga, que s'hi assembla d'allò més; també ens féu el pes el capet de la seva filleta, pintura original, bastant expressiva, que ens ve a dir que en Batlle treballa de valent i és capaç de fer treballar als seus deixebles.

El tindrem present.

*
**

A Sakhara (Egipte), han sigut descobertes dues capelles, quina construcció data de 1,500 anys abans de l'Era Cristiana, les quals ofereixen la particularitat de tenir unes columnes estriades molt boniques.

Els grecs, amb la descoberta de les dues capelles egipcianes, han rebut una bona trompada, car resulta que les columnes estriades que ells es creien haver inventat, ja eren conegudes a les terres del Nil més de mil anys abans de bastir-se el *Parthenon* d'Atenes, on les estrenaven. Per cert que els murs de les dues capelles estan plens de firmes de visitants devots, com si es tractés de qualsevol ermita dels nostres dies..

Vanitas, vanitatis...

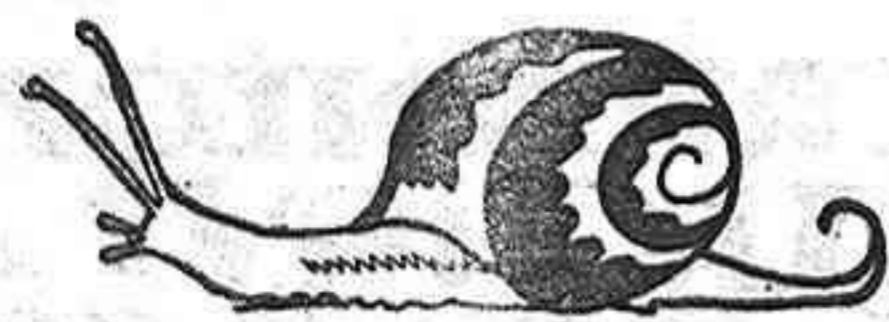
*
**

El jove dibuixant «Shum», per altre nom Joan B. Acher, nomenat també «El Poeta», ha ingressat en el Reformatori d'Alcalà d'Henares, en virtut dels beneficis de l'amnistia que li foren aplicats darrerament.

Dels tres aspectes de l'Acher només ens en interessa un, el de ninotaire, perquè creiem que l'home que es dona al cultiu de l'Art, porta quelcom a dintre, i més quan té intenció i gràcia, per torna.

Desitgem que pugui dibuixar força en els lleures que li deixi la nova vida que per a ell comença.

C. ARBÓ

Lletra oberta

*La Paula té unes mitjes
o el Guapo dels Encants.*

Sr. Director de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA:

Distingit i estimat amic: El seu popular setmanari és l'únic que, d'ençà la fundació pel venerable Innocent López Bernagós, ha continuat conservant la seva fesomia, sense altres canvis que aquells que, la perfecció en el gravat i en l'impressió, han portat, millorant-la, a les seves planes

A L'ESQUELLA DE LA TORRATXA era on, doncs, lògicament, devia demanar hostatge per a aquest article i a la seva bona amistat aculliment, no per a fer una autocrítica a la meua obra, ni per a fer-ne una *reclame*, que fóra extemporània, quan no contraproductiu, si no per anticipar-me a les *serpentes* que en cafès i casinos voldran prendre a mofa la vulgaritat del títol i fingiran admiració per l'entusiasme amb que el mestre Morera s'ha pres el treball de posar-hi una partitura, si bé el ressó del seu talent, siga un *calderó* que apaga totes les veus, ronques per l'enveja.

Andreu Chenier i altres sense ell i després d'ell, han dit que les cançons són l'ànima dels pobles i verament crec que en elles s'hi amaga la poesia de les races i el seu sentit espiritual.

D'una vella cançó escocesa va brotar el *Macbeth* de Shakespeare, d'altra renana, *L'or del Rhin*, l'himne d'*Els mestres cantaires* és l'antiga cançó de Nuremberg i el *Romancer espanyol*, abans cantat que recopilat, és la font d'on han brotat les més riques veus d'aigua de la història nacional.

Per això, ja que la vista no pot alligonar-nos i la història està reservada per a una minoria de ciutadans, crec sà i patriòtic evocar temps passats per a fer recordar al poble lo que ha sigut i posar-li davant dels ulls les arrels dels arbres, quins plançons han arribat a l'ufania.

I que jo no vaig equivocat ho prova que, un altre mestre, l'Arthur Masriera, cada setmana, en les planes de *La Vanguardia* rememora la *Barcelona ochentista* en exquisits articles que són llegits amb vera fruïció.

Jo, doncs, més modest i amb menys elements literaris, no atrevint-me amb l'època medieval de *Les monjes de Sant Aymant*, del plorat Guimerà, ni amb *El Comte l'Arnau* i *La filla del marxant*, d'en «Pitarra», he anat a cercar pels carrerons i les placetes aquelles cançons de veïnat, que, quan era petit, vaig aprendre entre la quitxalla.

Elles tenen un regust casolà, que, amb seguretat, serà paladejat per tots els fills de la passada centúria i recordades amb enyorança pels de l'actual, que van sentir-les en el bressol, cantades per les seves santes mares, i com que les meves obres no tenen, *en absolut*, cap sentit partidista, han d'agradar a tots, si no per l'enginy amb que han sigut escrites, per la bona intenció que ha guiat a l'autor.

De més, la primera prova la vaig fer amb *El senyor Ramon enganya a les criades*, que va valer-me dels meus bons companys de premsa una falaguera crítica i del públic una carinyosa aprovació.

Aviat veurà la llum de l'escena *La Paula té unes mitjes*, on entorn d'un idi'lli ben català, apareixen tipus i personatges del setanta cinc, alguns com noi carregats per la tinta de la caricatura, altres embellits fins allí on arribin les forces del poeta i alguns solsament apuntats, pel respecte que em mereixen els seus noms que han donat jorns de glòria a nostra terra.

Hauré encertat? M'hauré equivocat? Molt prompte ho sabré. Del que estic segur és de que el públic veurà amb simpatia el meu esforç, perquè Catalunya és el més romàntic dels pobles i el més aimant de la seva poesia, ja que tots i cada u dels que em nascut en ella no recordem mai el rostre de la dona que vàrem estimar, sens que, o a la visió hi acompanyi l'harmonia d'una cançó de la nit de Sant Joan o les notes alegres de les *Caramelles* amb les que els companys van ajudar-nos a fer-la sortir al balcó garnit de testos i encadrat de flors.

Jo no sé si en aquest s ratlles, escrites al córrer de la ploma, m'he fet entendre com jo voldria, mes siga com siga, he descarregat el pit i he dit el que sentia.

I a vostè, senyor director, que amb la seva bondat ha honrat la meua pobra prosa en les planes de L'ESQUELLA, un milió de mercès i rebí l'apretada de mans que desitja dar-li molt prompte personalment son ver amic

LLUÍS PLANAS DE TAVERNE

De l'aforisme

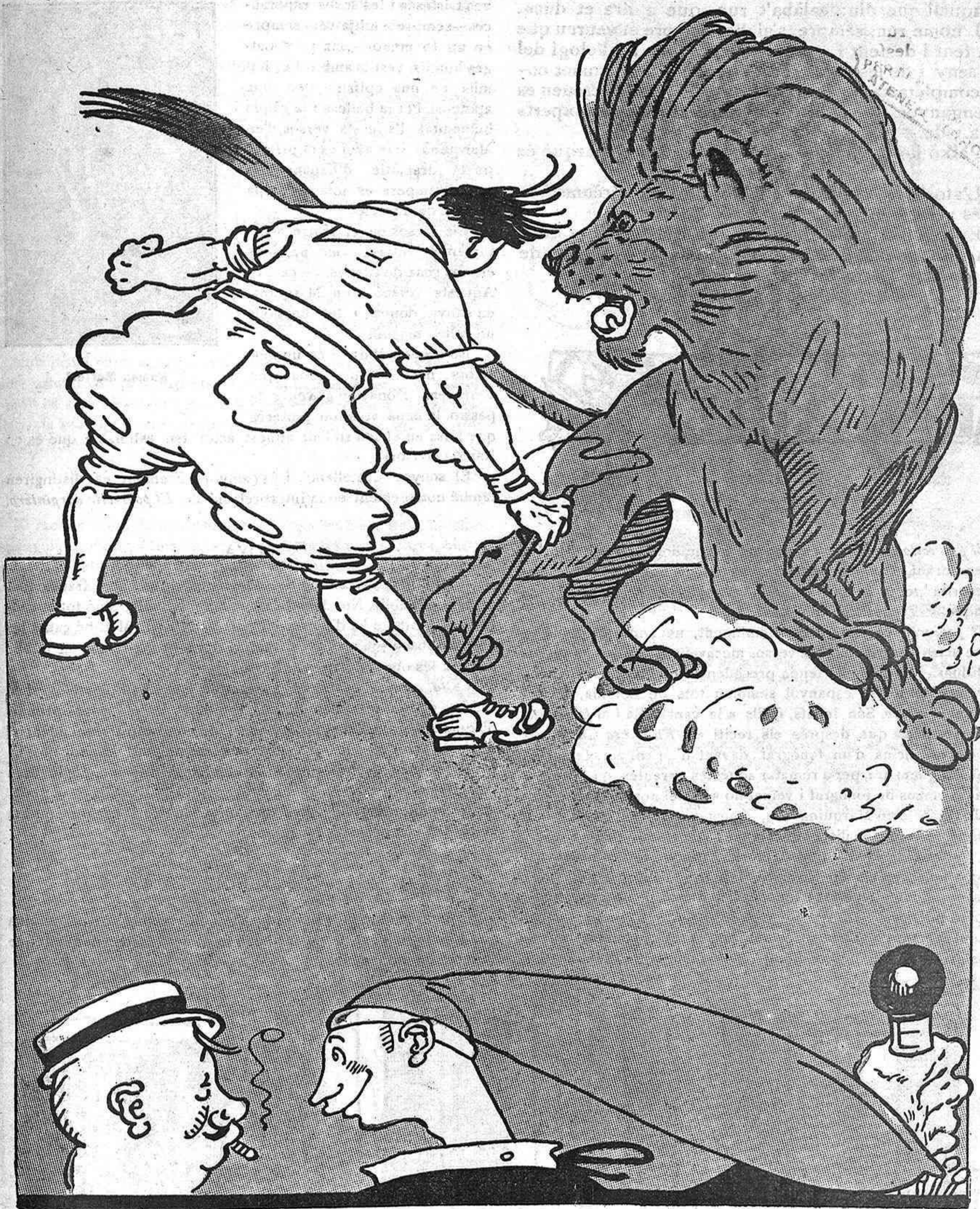
L'aforisme català és un veritable pou de saviesa.

Segurament hi ha més filosofia en una col·lecció d'adagis i de dites del nostre poble que no pas en tots els toms de les diferents escoles filosòfiques del món.

En tenim alguns d'aforismes que són veritables joies del seny català.

Un dels que em plau més és d'una vulgaritat espasmant, però enclou una sentència gran i veritable.

AL CIRC HAGENBECK

—Recristina, sembla que s'enfada aquesta bestiola!
—No en faci cas! Els tenen molt ben ensenyats en aquesta mena de cases!

Es aquell que diu: «alàba't ruc, que a fira et duc».

L'home ruc, sempre s'alaba. Sempre el veureu que està fent i desfent i posant i disposant. Fa l'elogi del seu seny i de les seves rectes intencions i promet coses completament arbitràries que els que les creuen es desenganyen tot seguit i fan riure als homes experts de la vida.

I això ho fa perquè és ruc i se n'alaba perquè és ruc.

L'aforisme català a tot temps i a tota circumstància és veritable.

Es tan veritable l'«alàba't ruc, que a fira et duc» com allò que la gent diu que «el mal més gran de tots els mals és tractar amb animals».

ROMEA

El pobrecito carpintero és una de les millors obres del teatre contemporani. Així, tal com sona: una de les millors obres. Sembla escrita per a redimir de la seva abjecció i de la seva vilesa tots aquells escenaris per on passa.

El pobrecito carpintero és, humilment, un conte de poble en quatre actes i escrit amb uns versos meravellosos. Aquests versos de l'Eduard Marquina no tenen precedents en el teatre espanyol. Els versos del teatre espanyol semblen tots de Zorrilla, del Zorrilla del *Tenorio*. Són inflats, fàcils a la cantarella i al *latiguillo*, són versos per a que després els reciti en *Ricardito Calvo*, per medi de la bocina d'un fonògraf, davant d'un concurs familiar i ximple. Diguem ara, per a rematar aquestes paraules, que aquesta mena de versos de fonògraf i veïnat no són del nostre gust.

Els versos d'en Marquina són, doncs, segons els clàssics—en lo que té de tradicionalista aquesta me de classicisme—antiteatral. Per què? Perquè no són retòrics, perquè tenen una carnalitat que no tenen els altres versos, i perquè l'autor ens els dóna nusos, en un inefable estat d'innocència, que és l'estat de gràcia de l'obra poètica.

Aquest estat de gràcia es comunica a l'obra i converteix l'estampa grisa, opaca, pobre, humil, d'una fusteria on diuen les se-

ves tristeses i les seves esperances—sempre a mitja veu, sempre en un to menor—uns personatges humils, vestits amb robes humils, en una epifania, en una apoteosi. Per la bellesa i la càlida humanitat d'aquests versos d'en Marquina—que avui és el primer poeta dramàtic d'Espanya—la gris estampeta és una estampa radiant de miracle.

Els versos en el teatre acostumen a convertir les passions en una cosa de titelles, de cartró. Aquests versos d'en Marquina, en canvi, donen a les passions un relleu magnífic.

En Ramón Martori és un dels actors més voluntariosos que coneixem. Dóna goig veure la passió, la bona voluntat, l'interès que posa en el seu treball aquest actor tan estimable que és en Ramón Martori.

El senyor Castellanos i la senyora Fremont es distingiren també notablement en la interpretació de *El pobrecito carpintero*.

Ramon Martori.

GOYA

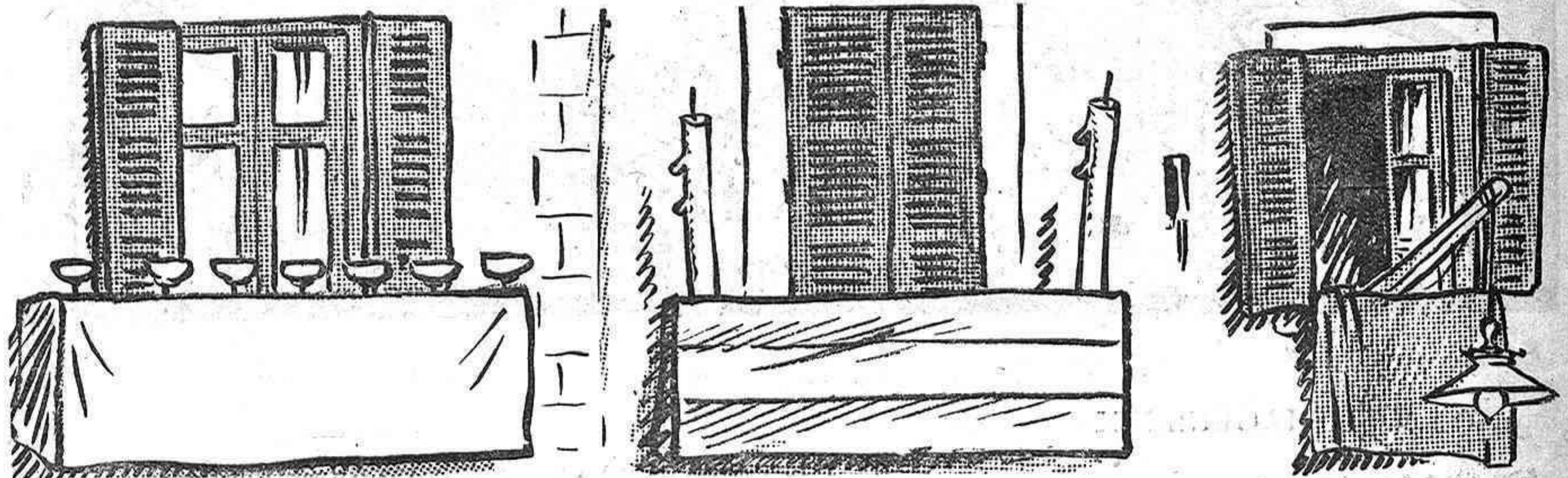
Amb *Calla, corazón!* en Sassone ha escrit una obra francament de cara al públic. No diem això com a censura, sinó tot el contrari. No tothom ha d'escriure obres a lo Ibsen. Molt bé estan les obres d'Ibsen—ja no cal dir-ho, veritat?—però també el públic agraeix les obres del senyor Sassone.

Calla, corazón! és una obra mixta de comèdia i de melodrama, escrita amb molta habilitat. L'habilitat és el valor primari d'aquesta obra del senyor Sassone. Que no té cap transcendència? Però si l'autor no s'ha proposat que en tingués! L'autor no s'ha proposat més que escriure una comèdia agradable, enginyosa i entretinguda.

En la interpretació senyalem el nom de Maria Palou, aquesta actriu tan comprensiva i estudiosa

ESPAÑOL

Inauguració de la temporada. El públic reb als artistes, a mida que van apareixent en escena, amb la franca afectuositat amb que es reb a un antic amic.

LES FESTES DE LA MERCÉ

.... i gran riquesa de lluminàries.

S'estrena un vodevil: *Marits en l'aire*, que és com tots els vodevils. La gent riu, aplaudeix. Ja no es pot demanar res més.

VICTORIA

La Bejarana és una de les sarçueles que hem vist escrites amb més dignitat. No és tan fàcil com sembla fer triomfar una obra com *La Bejarana*, avui que triomfa tot lo xavacà, tot lo lleig, tot lo ximp'e. En Lluís Fernández Ardavin ha escrit uns versos molt bonics i sonors, uns cantables com pocs n'hem sentit en el gènere líric on tot disbarat té acolliment.

Afegim, an això la qualitat de la musica, que és de primera. El mestre Alonso, glossant temes populars — com *El burro de Vilarinho* — ha escrit una partitura netament castellana. Hi hauria pogut posar un fox-trot o una milonga com fa el senyor Guerrero. Però el mestre Alonso és un music que té dignitat i vergonya i sap que en una obra d'ambient com *La Bejarana* no s'hi poden posar més que temes castel'ans.

Molt just i entonat el decorat, sobretot el del segon quadro de l'acte primer. En la interpretació es distingiren el senyor Parera — molt bé com a cantant i com actor — la senyora Valor — molt graciosa — la senyora Romo — molt entonada i discreta — i els senyors Casas i Blanca.

TIVOLI

El mestre Luna és un dels prestigis més seriosos de la musica espanyola contemporània. Sempre, en totes les seves obres, hi ha un acte, un número, notables, però notables de debò. Recordi's *Molinos de Viento*, una de les obres-tipus del gènere líric.

DIÀLEG D'ACTUALITAT

—Què diria en Pep Ventura si ressuscitava?
—Es tornaria a morir!

Ara, amb *La joven Turquia*, ha demostrat el mestre Luna la gran quantitat de music que porta dintre.

El llibre, dels senyors G. del Castillo i Palencia, és discretíssim i molt correcte. El mateix pot dir-se de la interpretació.

PER A ACABAR

Se'ns diu que l'empresa del «Romea» ha contractat al matrimoni Vila-Daví. Els felicitem.—A Madrid ha tingut un gran èxit l'obra de l'Iglesias *Foc Nou*. Això també ens complau, i ja no cal dir-ho, perquè els èxits de l'Iglesias són els nostres i els de Catalunya.

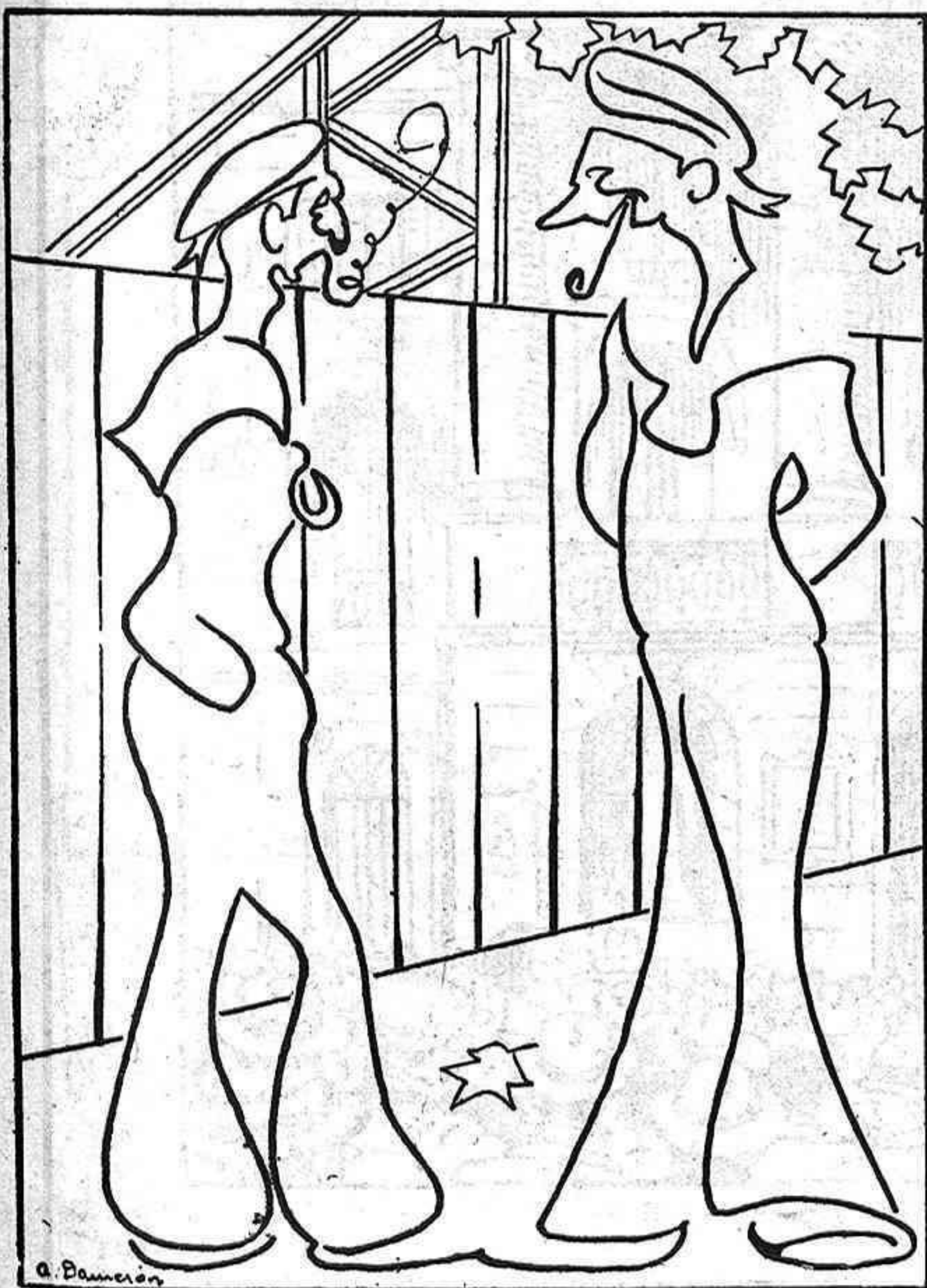
Bob

FUTBOL

Barcelona, 3-Torino, 0

El renom de l'equip italià i la circumstància de la reparició dels «asos» Plattko, Piera, Samitier i Planas, aquest ocupant el lloc de davanter centre, donaren al camp de Les Corts diumenge passat l'aspecte de les grans solemnitats. Un ple fins a vessar!

ANGLESOS A LA RAMBLA

—Noi, això no sembla un passeig. Això sembla una trinxera del Marne!

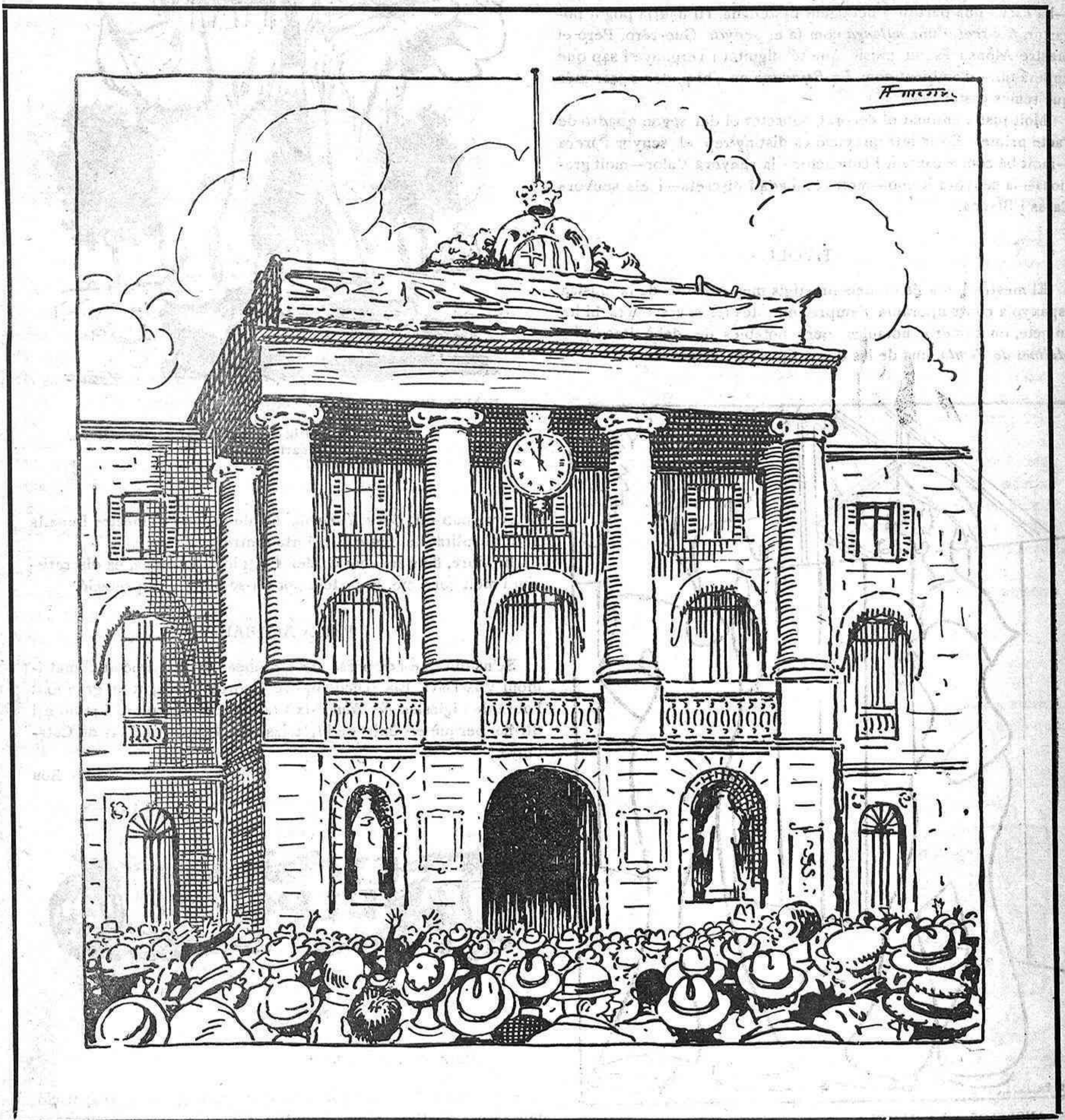
El *Torino* és un gran equip. Tota l'escola vienesa, joc curt, ras i elegant, és practicada per aquest equip, sens dubte un dels bons que ens han visitat. La compenetració entre llurs ratlles posada de relleu des d'un principi, el control de la pilota, l'exacta precisió en els *pases*, la col·locació impecable dels jugadors, tot el que és necessari per a assenyalar-se com un bon conjunt, es vege en els italians. Malgrat això, no arribaren a donar una impressió total de perill, perquè en el moment decisiu la manca de xutadors—en aquest punt flauegen els torinesos—féu pocs els moments d'angúnia per a la porta dels blau-granes.

Ço que és veritablement llastimós en un equip de la vàlua del

Torino, és l'ús i abús d'un joc que passa de lo violent per a convertir-se en brut fastigós, i que donà lloc a que els del *Barcelona*, volguint-los demostrar que també en aquest punt no són fluixos, els paguessin amb la mateixa moneda, fent-nos presenciar un joc que, certament, no podríem presentar com a model de correcció.

Els millors en Latella, la parella de defenses germans Martin i el mig Aliberti.

El *Barcelona* tingué una actuació que sense arribar a ésser extraordinària ens féu passar bons moments. En Samitier donà a la ratlla devantera la impetuositat en ell característica, que proporcionà molts «sustos» al porter italià. Ell i l'Alcántara sigueren

—Que surtil! Que surtil! Que el volem veure!

LA COLLITA D'ENGUANY

—Noi, aquí en aquesta vinya no hi ha un gra de raïm
—Què vol que li digui? Se'ns ho han menjat tot els ocellots.

els millors d'aquesta línia. En Planas en llur nou llon no produï
ni fred ni calor.

Mitjos i defenses compliren, flaquejant quelcom en Carulla i
en Solá, a qui recomanem més calma. En Platko, com sempre,
ens donà la impressió de la seguretat i de la serenitat.

El senyor Larrañaga, que arbitrà el partit, fet de pa de pessic;
massa tou. Cal ésser més enèrgic en les decisions.

Europa - U. S. Sans

En el camp de l'Europa, aquest i l'U. S. de Sans cel·lebraren
un partit-homenatge an en Bordoy, l'antic defensor de la porta
dels graciencs.

Nosaltres, que coneixem l'història deportiu d'aquell bon ex-
jugador i que trobem molt justificat i merescut l'acte del diumen-
ge, ens hi associem de tot cor.

Llàstima fou que «privats» els de Sans de presentar llur primer equip complet, no tingués el partit tota la brillantor esperada, ja que es reduí a un continuat atac dels «europeistes», a la porta dels de l'Unió, defensada per l'Asenci.

La victòria se l'emportaren els de Gràcia per 8 goals a 1.
El senyor Lemmel, arbitrà imparcialment.

FERRÀN

Què voleu esperar d'un poble que només sap parlar de la pilota i que viu i somnia i es preocupa només de la pilota?

S'estima més a un futbolista que no pas a un gran escriptor.

No ho trobem estrany: S'hi assembla tant el cap amb la pilota! Hi ha tantes pilotes plenes de vent que són idènticament iguals a tants i tants caps!

El rector de la Universitat, el cèlebre Martínez Vargas té coses molt especials. Tot sovint parla del que digué ell al Congrés de Pediatria de Moscou, i segons ens han assegurat gent molt seriosa ell no tingué en compte la diferència d'hora produïda per les distàncies d'aquí a Moscou i va arribar al Congrés sis hores després de celebrar-se.

Això és un cas de Pediatria

Fa poc que un amic caricaturista ens deia:

—Estic avorrit, ben avorrit: No puc fer cap caricatura; no trobo cap tipus...

—Que és estrany!—li contestàrem.

—Res; les figures d'avui dia són tan exagerades que no tenen caricatura, perquè el seu retrat ja ho és.

Als anglesos es veu que ara els tira per Barcelona. Ens en n'ha arribat una empaquetada més.

No sabem pas què hi vénen a fer els anglesos a Barcelona.

Potser els han dit les excel·lències de la nostra Rambla ó del Metro, o potser han sabut que era alcalde l'elegantíssim, ben plantat i guapo baró de Viver.....

Encara no sabem ben bé com queda l'Ajuntament nou de Barcelona. Però vaja, que quedi com vulgui, estarà bé fins que torni a estar malament.

Amb un any hem tingut quatre Ajuntaments. Un per la tardor, un altre per l'hivern, un per la primavera (molt florit) un altre per l'estiu i ara arriba el de tardor altra vegada.

.....

Els carrers de Barcelona són bruts, brutíssims. Potser mai ho havien estat tant com ara. I això que el regidor Navarro és preocupat molt de l'higiene.

Però és allò que diem: De vegades basta que un home es cuidi d'una cosa perquè vagi malament.

Ens enterem que al Japó hi ha passat un cicló terrible devastant cases i capgirant-ho tot.

Sembla mentida que sempre la sort tingui d'ésser pels altres. Vés si aquest cicló no podia venir aquí. Tant que ens agradaria de veure un cicló els que no n'hem vist mai cap.

Al "American Bar" es va inaugurar l'altre dia el nou saló de Cafè. Es tracta d'un saló decorat amb severitat i bon gust — un bon gust extraordinari — com hem vist en ben pocs establiments públics d'aquest gènere. Bon local, bon servei, bona concurrència i bona música.

Heu's aquí lo que trobarem en aquest nou saló del "American Bar". Ja no es pot demanar res més.

Aquest any hi ha hagut dos istius i ben calurosos. A l'acabar-se l'istiu s'acaben la calor i les mosques i una pila d'impertinències, i aleshores comença, més fort que mai, la temporada dels bolets.

Ja voldríem que fos acabat l'istiu

El mes de setembre és el mes del vi. Els embriacs en aquest mes estan contents; és el mes de la seva festa gran.

Quan un hom fa una cosa, si hi posa la vigorositat del setembre, sempre té una altra importància i una altra ressonància de la que tindria.

—De Barcelona
en va sortir una mona
que no sabem on anirà a parar,
una mona dansaire
que s'enfilava enlaire
per a ballar i fer ballar
a un seguici de mones.—
—Com persones?—
—Està clar!

OBRA NOVA

Els cent aforismes del bibliòfil

Publicats per R. MIQUEL I PLANAS, autor de "Bibliofília"

Un volum luxosament imprés

Ptes. 12

La Santa Biblia

que contiene los sagrados libros del Antiguo y Nuevo Testamento

Un tomo 4.º de 1143 páginas y varios mapas en colores, encuadernado en tela, pesetas 6

Pere Corominas

La vida austera

Ptes. 2

Cartes d'un visionari

Ptes. 4

DICCIONARI

Català-Castellà & Castellà-Català

per A. ROVIRA I VIRGILI

Ptes. 15

Pronto! Pronto! Aparecerá el popular libro

El Año en la Mano

Almanaque-enciclopedia de la vida práctica para 1925

Una de las cosas más interesantes de este libro será

La historia del traje

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés 30 cèntims per a certificat. Als corresponsals se'ls atorguen rebaltes.

LES FESTES DE LA MERCÈ (El tradicional paraigües)

(Si no plou avui ja plourà demà,
perquè aquí sempre plou sobre mullat).